

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

dereḳ ḥayim

Horovits, Yeshayah

zolqiew, 1802

מישודק תשרפ

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11744](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11744)

ואני יתער האני * בחובי בני אינשא אהשר דהא לית ליה אהערו
למלקא לעילא לאהערא דונא קשיא בר בדיל חיבי בני נשא דהא
בשעתא דב"צ עביר חוצא אחכנא האני וכמה אלף סייען דילי
ומתכנפי תמן ונטלו לי' וסקלי לעילא רחמנא לישזון * ועל כלא
יהב קב"ה עיסא לישראל לאהחזבא מכל סטרין ונ"ד כחיב סטרי
שעם שככה לוא סטרי העם מד' אלקיו : ע"כ :

פרשת קרושים

כר הפרשה כולם קדושה ומדברת ממלות המעשיות וממדת
תרומות אשר יעשה אותו האדם וחי בהם * והנה לחיבת
ספרתה ומלות * ללמד חכמה ומוסר אשתיק עם הגסו' פעמי המלות
מסרצ'ר' מנחם הצבלי כמ"ס במלות עשה של פרשה זו ובמלות
לא עשה של פ' זו * במלות עשה כתב וז"ל לשרוף הנוחר סגאמ'
והנוחר ממנו באם תשרופו * פעם מלוא זו בהיות בשר
קדשים חלק גבוה וטבע הצטר לבא לידו ביזוי ע"י שהייה לפיכך
ושרף * ולפי שכל יום יש לו מלאך מיוחד הפועל בו אין להחיר
מזה אל זה סגראת כמזמינו על השיריים ועל הנוחר דומיא דאין
י"ט מכין לחבירו לפיכך אין להסתיף לחברי חזרת יומו שכבר
זכה בו אחר * אלא הנוחר ממנו באם תשרופו * להניח פאה
בשדה לעניים * להניח לקט * להניח עילוח להניח פרט שנתמר
ובקולרכס אח קליר ארבעם לא הכלה פאה סדך להליר ולהט
קלירך לא חלקט וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא חלקט * פעמי
המלו' אלו לפי שהעני עיניו תלויות לשמים ומחזיטט עם צוראו לכך
צאו ארבעה מלות הללו להטיל שלום בין עני לצוראו * מ"ס
דשייבי בפת ויין שהן עיקור מזונו של אדם חייבתו התורה לפי
שעיני עני תמיד לקרא חגר על העשיר בדמע ונענש * לפי שהאדם
כשהולך לקליר סדסו ולצור כדמו מסחרר בנחלתו שהנחלה היא
מסכסוסי המלוכה ליומי צאלו המלות להורות שעם היות שהנחלה
שלו יש לו אדון ושלטון עליו :

להוביח

החומא סגאמר הזכח הוביח אח עמיהד * פעם
מלוא זו פשוטה כיון שאתה ערב פרעון רלח מזה
גוצה רלח מזה גוצה לריך אתה לסוביחו פן חלבד בעומו * וחשיט
ק"ץ בעלמך איך אני סוביחו וזו העבירה בידי נמלא בסמוכים
למנינו יוד

פרשת שליה קדושים

לחבירו מוכית ג"כ לעלמו מריבויה דאח אפילו מאס פעמים הוכח
חוכית את עמיחך :

לאהוב

כל אחד מישראל בגאמר ואהבה לרעך כמוך
טעם מלוה זו כדי שתהא אהבה וריעות בעסקאות
כיון שהם גוף אחד ונפש אחד כל הנפש הבאה לעקב וא"ת איך אפשר
לאהוב המזיק לי באהבה כמיך * ותירץ שפעמי' רבות יקרה שהאדם
בעלמו יסדר ידו או יסמא עינו ולא רצה לעשות אלא שהעון גורם
כך ג"כ היוק חבירך רעך כמוך :

לירא

מן המקדש שנאמר ומקדשי תיראו * טעם מל' זו
שכאשר יירא ויחרד מן המקדש לכבוד השוכן שם *
לעמיד בנפשינו שם מקום הפחד והאימה יתרכך הל'צ' בבואינו
שם להחלל ולסקריב קרצנות מאד קדושתו וגדולתו ורוממותו *
ועתה בעונותינו בית הכנסת נקרא מקדש מעט לכך ומקדשי
תיראו :

לכבד

החכמים ולומדי תורה * שנאמר והדרת פני זקן *
טעם מלוה זו לפי שהוא המלמדו לסועיל לתורה
ומלוה להנחילו ע"ה ולהזהירו מליירד לשאלו החתית וכשאתה
מסדרו אחס מכבד לזקנו של עולם יולר כל כיון שאתה מכבדו מפני
סתורה כי אין זקן אלא זה שקנה חכמה סירוש שלמד חכמה לכך
והדרת פני זקן * וז"ל בחלק לא תעשה :

שלא

לאכול נותר שנאמר ואכליו עונו יסא * טעם מלוה
זו לפי שהטעם הנעשה באותו היום מקטרב עליו
הוא והממונה על אותו יום ולכן משנתקלקלה סעודתו רע בעיניו
כ"ש אם יאכלו סעודתו אחרים ולהכי לאכליו העון יקטרב ויסעון
על כתיפו משא כבודם כי הוא נהנה מהשגרת אחרים ז"ש
ואכליו עונו יסא :

שלא

לצלור עוללת הכרם ושלא ללקט פרת הכרם שנאמר
וכרמך לא תעילל ופרט כרמך לא תלקט טעמי מל'ת אלו
כדי שיתפרנסו העניים והאביונים ורמו גדול לעוללים הלומדים
הכל שאין בו חטא הם שומרי הכרמים שמשקירים פניהם בחורה
בצקר ובערב ז"ש לא תעולל (והג"ה מפ' עוללים ויונקים יסדת
עוז ובעון אבות בניו מתים) לא תוליא העוללות מן הכרם כי
שם חממדיים הכרם * ופרט כרמך לא תלקט הפרטים אנשי
מעשה הכרם ה' לבאות לא תסי' אתה גרמא דנזקין שיהיו ללקמ'

קודם

פרי
קודם זמן
עוסין מלוה
לעוללים וי
בעלי מ
שלא
ובגניבת מ
דרישא אכ
הטעם דל
בפעמים
וישבע אל
שלא
והנשבע
ואם כחש
בואם ח
הארץ ודו
מרויח
מתקיים
מאון
לצדו
קודם *
סופס ו
ולוה ש
שלא
ברואיו

פרשת של"ה קדושים לח

קודם זמן בשון הדור לעני ולגר תעזב אותם בהם עניים ואינם
עושים מצות והם עיים בזכות אגמי מעסה לפיכך הגת העוללות
לעוללים ויונקים וסנה פרט לעניים כדי שיחיימו בזכות הפרטים
בעלי מעסה לכך ברמך לא תעולל ופרט ברמך לא תלקט :

שלא

לגנוב ממון שנאמר לא תגנובו * טעם מצוה זו
בטביל קיום העולם חמה אני בגנוב נפשות אמר הגנוב
ובגניבת ממון טהן לתשלומין אמר הגנוב ועוד בפילא קושיא *
דרישא אמר לא תעולל לא תפלה אח"כ אמר לא תגנובו לא תכחשו
הטעם דלא תגנובו דלא תשבעו משמע לרבים ומשמע ליחיד
בפעמים הרבה וחייבים הרבים להוכיחו ולהפרישו בי הגנוב יכחש
וישבע אלף שבועות ואלו הם פגם לכלל האומה שיאמרו הגוים
שהיהודים גוונים לכך לא תגנובו :

שלא

לכחש שנאמר לא תכחשו * ושלל יטבע על ההכחש
שנאמר לא תסקרו טעמי מצוה אלנו לפי שהמכחש
והגשבע לשקר לא מצני אל חי הוא בי בני ישראל לא ידברו כזב *
ואם כחש סופו ליטבע והוא כופר שאומר שיורר כל יחצרך אינו
בואם ח"ו ועבירה גוררת עבירה בחזקה ועיני ה' מבוטטות בכל
הארץ ודבר מנוסה הוא שהאומר אמת אעפ"י שיחייבוהו לעולם
מרויח ומי שאומר שקר לעולם מפסיד בי אין לו רגלים והעולם
מתקיים על האמת ופירש לא תשבעו על הכחשה הוא לא תסקרו
ולא תכחשו :

מצוני

לדק אבני לדק וכו' מאזנים המדות מסקליה הם
רמזים לדברים נבחרים ע"כ לר"ך האדם ליוהר
בהם צוהירוח יתירה ונפלאה :

לצדק

סמאזנים עם המסקלות * שנאמר מצוני לדק אבני לדק
הין לדק * טעם מצוה זו להרחיק הגזל והחמס מעם
קודם * ומדאפקי רחמנא בלשון לדק אלמא עשאו הכחוש לשוקל
סופס ודיין כמ"ס בצדק חספוס עמיתך מהעולם עומד על הדין
ולו שבמצוני לדק יתן לב"א חקו נפש רופ נשמה טיפת לדק אבני
לדק הין לדק :

שלא

לאחר פעולות פכיר שנאמר ולא תלין פעולת פכיר
אהך עד בקר * טעם מצוה זו לפי שהקב"ה מומן פרנסת
ברואיו וגור סקועל זה יאכל אותו היום משכירתו וזה שלל נהן לו
שכירתו תלל גזירת המלך והמלאך

פרשת שלח קדושים

פרש

ובמלאך הממונה על אוחו היום מקרבו לפני יולר כל ודן אוחו כמו שעבר על (הג"ה שנראה ככופר בשכר ועונש שאלו היום מקמין היה נותן לו שכרו דמדה כנגד מדה לא בטנה לעונם) גזירת המלך ומדת לילה יערער עליו ויבקר פנקסו ויענש עונש נפש דכתיב כי שניו הוא נוסא את נפשו לכך לא תלין פעולת שכיר אחר עד בקר :

ואתא

בזכר הקדוש לא תלין פעולת שכיר אחר עד בקר לא תלין פעולת שכיר ממאי * מנא מקרא אחרא אשתמע דכתיב ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נוסא את נפשו לא תבא עליו השמש אזהרה דלא תחכים בגימיו מעלמא עד לא ימטא ומנך לא תכנסא כד"א עד מבר לא תהסך השמש וגומר * מהכא תולפינן מלה אחרא מן דאשכחנא נפש דמסכנת * מפילו דמכווי יומי להשתלק' מעלמ' קב"ה השליח נפשי' ויהי לי חייך יתיר * לא תלין פעולת שכיר ה"ח מאן דנטול אגר' דמסכנ' כאלו נטיל נפשי' ודמנטי ביתי' הוא כזער נפשי' קב"ה מועד יומי ואזער נפשי' מההוא עלמא דהא כנ' מיוון הכלים הנפקי מפומי' כל ההוא יומא כלשו סלקין קמי' דקב"ה וקיימין קמי' גבהר סלקא נפשי' ונפשי' ודאכתי' ביתי' וקיימי בליוון הכלים דפומי' * וכדין מפילו אהגור על ההוא צ"ג כמא יומין וכמא טבאן כלשו מתעקראן מניס ומכהנקי מני' וגא עוד אלס דנפשא דיני' לא סלקא נעינא וביינו דאמר ר' אבא דחמא ליבובין מינייהו ומעלבוגייהו ואוקמוס מפילו עמיד הוא זכריו הוא נוסא את נפשו דייקס מפילו מכל צ"ג נמו' וכ"ס מסכנ' והיינו דהוא רב המנוגא עבד כד הוה הכוא אגיר מסתלק מעבדותי' בזה יהיב ליה אגרא ומ"ל טול נפטך דאפקידת צידאי טול פקדונך ואפילו אמר יהא בידך דאגא בעינא לסלקא אגרא לא הוה בעי אמר פקדונא דגופך לא אחקוי לאתפקד' בידי כ"ס פקדונ' דנפש' * דהא פקדונא דנפש' לא אהיהיבה אגא לקב"ה דכתיב צידך אפקיד רוחי * א"ר תיבא ובידא אחרא שמרי א"ל מפילו בידי' בהר דיביב * כתיב לא תלין פעולת שכיר * וכתיב ונא תבא עליו השמש אגא הא מוקמוס אבנא ת"ת לך יומא ויומא דלא שלטא בים יומא עילמא אחר' ואי איהו לא יתב צ"ג נפשא דני' כמאן דפגם להו' יומא ובגימי כך ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש * וכא דתהבד' לא תלין בגין דנפשי' לא תלין וכלוק ההו' נפשא

מן

איתו

מועדי

זמנא

פרשת שריה אמור לט

דמסכנ' ודאנסי ביתי כמה דמתמר :

פרשת אמור

מן

המקדש לא ילא כל אדם יעשה א"ע עבד לר' לקדש עצמו
בכל הקדושות להיות כמו כ"ב לעבוד עבודה הפנימית
יהצודד במקום ההצודדות וכל אדם לא יהי צאהל הזה וידבק
א"ע בהס"י ומן המקדש לא ילא ויראה שלא יהי בו שום מום
עבירה כי אדם כי יקריב תבס כתיב וסוף בעצמו קרבן לר' כמ"ס
ונפש כי תקריב ע"כ מום לא יהי בו ומו קדוש הוא לר' :
ואח בנו לא תבטו ביום אחד * אמרו בזהר למס אס
מטוב לער ועגמת נפש של כזהמה נחטב כל אחד בבית
מיוחד או זה עתה ולאחר כך השנית * אצל הענין הוא שישראל
הס בני רחמיים ובמדת אדם מודד מודדין לו ואם יתספק האדם
להיות אכזר בענין זה יעורר עליו דין אכזרי מלמעלה ח"ו לכן
הזהירה התורה בזה :

מועדי

ר' אשר הקראו מוחס מקראי קודש אלה הם מועדי *
כלומר טההם מקדשים את המועדים לטמוח בהם לטס
ר' ולהיות הסעודה כמטעמי ילחק לעורר הרוחניות לדבקות הס"י
ולכנגח הורתו הקדוש ואז הס מקראי קודש אומר הס"י אלה הם
מועדי * אמנם העוסי' תגים וטשים וטמחים למלאות צמנס קיא
לועס בלי מקום עליהם נאמר מועדיכם שגתם נפשי וכבר התרכק
בזה בהלכות מועדים שלי :

בבל

ועס נחבאר בבל הע' לה כי מה שפירשתי בענין טמחת י"ס
סכל הולך אל מקום אחד והוא טיהי אדם
מטמח בו טמחה של מלוה שום יטיס בר' לטס ל' צגוף ונפש יחדיו
והי המיס לזכור חסדיו של הקצ"ס צטירוח וצחצחות * ובעשותינו
המלוה על זה הדרך מתענגה הנפש הענוג גדול וצאוהם טעם
אפילו דברים הנופניים שהם המאכל והמטחה וההעמוגים האחרים
כולם חוזרים רוחניים והם עבודה טטס * ואם ח"ו אינו כן אלא
ס אדם מחכוין להנאה גופו ואינו עובד לטס יתעלה העבודת
בראי אינן מועדים ומקראי קודש * וע"ז ארז"ל אלה הם מועדי
בזמן טההם עושים המלוה ומקדשין המועדות באכיפת העס בצנתי
כנסיות דהיינו מקראי קודש דכתיב על מקראיה ומהלליה ומטמתי

ודן אותן
סמלו היש
(גזירת
עונש נפש
כער מקד
עד בקרי
מ מקרא
סעמס כי
קודסה
ז כר"א
לס מקרא
ק' טעלמ'
ולת טכיר
יהי' טוא
ס
הו סלקין
סו דאנסי
פל סהוא
נקי מני
ר' טבא
עמיד הוא
ס מסכנ'
מעבדותי
ל פקדונך
הוא בעי
דנפט'
ך אפקיד
ידי בחר
ליו טטמס
לטטא בים
זאן דפגס
הטמס *
הו נפטא
ס